

kimuksia löytyy useampia, samoin tieto- ja viestintäteknologiaa käsitteleviä töitä.

Ympäristön hyvinvointi on kiistatta suosituin tutkimusteema MIT:n tutkijoiden keskuudessa, mitä Gardner perustelee ymmärrettävästi aihepiirin ajankohtaisuudella.

Samoin tieto- ja viestintäteknologian yhteiskunnalliset vaikutukset ovat olleet viimeisen vuosikymmenen aikana paljon esillä. Terveysteen ja lääketieteeseen liittyvien teemojen runsauden taustalla Gardner näkee STS-ohjelman vanhempien tutkijoiden vaikutuksen. Heistä erityisesti David Jones on erikoistunut lääketieteeseen, ja pitkälti hänen myötänsä siitä on muodostunut yksi tutkimuksen painopistealue jatko-opiskelijoiden keskuudessa.

Mutta miksei kukaan suomalainen tieteen ja teknologian tutkija ole hakeutunut MIT:hin? Tilastoista päätellen siellä ollaan kiinnostuneita ulkomaalaisista osajista, ja samaa vakuuttivat myös tieteen ja teknologian tutkimuksen yksikön ihmiset. Keskustelussa tuli toistuvasti myös esiin, kuinka yliopistossa voitaisiin auttaa hankkimaan rahoitusta jatko-opintoihin liittyvälle tutkimukselle. Lukukausimaksujenkaan ei pitäisi olla ongelma. Perustavanlaatuaista käytännön estettä Cambridgen muuttamiselle on vaikea keksiä. Hyvän tutkimusaiheen, kunnianhimoisen luonteen ja vahvan työmotivaation omaavalle MIT olisi varmasti tavoittelun arvoinen kohde.

Lisätietoja:

Massachusetts Institute of Technology: <http://www.mit.edu/>

MIT Program in Science, Technology, and Society: <http://web.mit.edu/sts/index-css.html>

MIT Doctoral Program in History, Anthropology, Science, Technology, and Society: <http://web.mit.edu/hasts/index.html>

Kirjoittaja vieraili MIT:n tieteen ja teknologian tutkimuksen yksikössä helmikuussa 2008.

TEKNIS-ANALYYTTINEN NÄKÖKULMA KONSERVVOINTITIEETEeseen

Päivi Kyllönen-Kunnas

Conservation Science. Heritage Materials. Edited by Eric May and Mark Jones. RSC Publishing. The Royal Society of Chemistry 2006. 376 s.

Artefaktien- ja kulttuuriperinnön yhteydessä käytettävien materiaalien konservointi on sekä luonnontieteen yhteytensä että historiallisen näkökulmansa takia kiinnostava tiedon alue. Tarkastelijan tiedoista riippuen varsin kirjavasti ymmärretty konservointi on tieteenä monialainen, kehittymässä oleva tiede. Sen soveltaminen tutkimuskeskuksissa ja profession kuva työpaikoilla vaihtelee. Tieteen ja työn alueena konservointi luetaan sekä humanististen tieteiden että luonnontieteiden piiriin.

Muun muassa Porthsmouthin yliopistossa työskentelevät tohtori Eric May ja ”Mary Rose” eli Henry VIII:n lippulaivan nimeä kantavan säätön konservoinnista nykyisin vastaava tohtori Mark Jones ovat hankkineet *Conservation Science: Heritage Materials* -julkaisuun artikkeleja, joissa yhdistetään konservointialan tutkimus analytiikkaan. Aihealueina ovat niin seinämaalaukset kuin yksittäiset orgaaniset ja epäorgaaniset materiaalit ja niiden käyttöyhteydet. Myös konservoinnin tämän hetken arvokeskustelu on esillä. Julkaisun brittiläiset ja saksalaiset kirjoittajat ovat arvostettua kansainvälistä tutkimusta käytännön yhteyksissä tekeviä tutkijoita ja konservaattoreita. Artikkelit ovat kattavia, mutta koosteesta puuttuu esi-

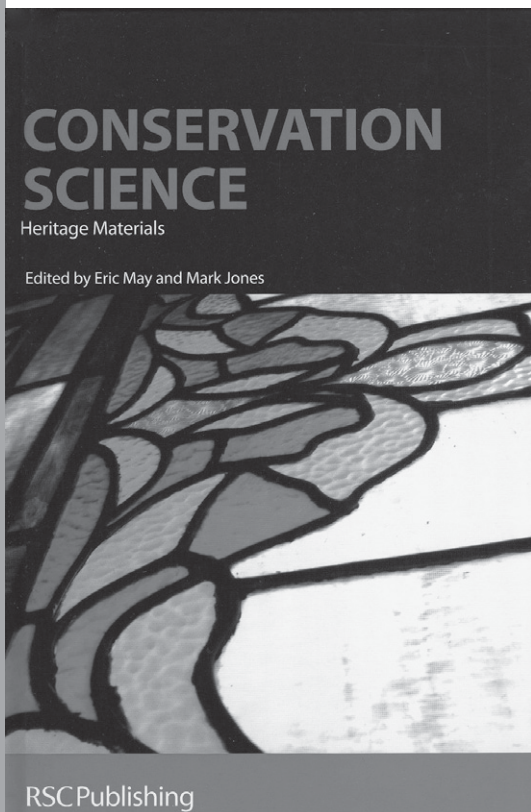
merkiksi vanhemman ja nykytaiteen konservointi, vaikkakin sektoriin on joitain viittauksia. Monimateriaalisena nykytaiteen teokset toki sisältävät materiaaleja, joita julkaisussa käsitellään. Konservoinnin alueella muovi ja meriarkeologian konservointi *in situ* kehittyvät juuri nyt vauhdikkaimmin.

Brittiläisessä *RSC Publishing* -sarjassa painettu kirja tavoittaa eittämättä monien eri konservattoreiden ja konservointialan tutkijoiden kiinnostuksen, koska artikkelien tarkastelutarkkuus ja näkökulmat ovat teknis-luonnontieteellisen painopisteen takia konservoinnin kannalta erittäin käyttökelpoisia. Julkaisussa tarkastellaan konservoinnin tarpeen määrittelyä, konservointimenetelmiä sekä analyttisiä materiaalin sekä kemiallisen koostumuksen että materiaalien määrittelymenetelmiä.

Daniel Vellaa mainitsee arvioinnissaan¹ että materiaalit esiintyvät luonnollisen ikääntymisen ominaisuuden takia jo vaurioituneessa tai hajonneessa tilassa. Konservattorin tehtävä on suunnitella keinot, tasapainottaa ja ennalta suojata materiaaleja ja niiden yhdistelmiä hajoamiselta. Konservoinnin toiminnan keskeinen mahdollistaja on näin ollen etukäteen konservattorilla oleva tieto artefaktin materiaalin tai materiaalien toimenpidemahdollisuuksista sekä hajoamisprosesseista. Tiivistäen metallin korroosion että muovin hajoamisen syitä ovat kemialliset prosessit, kun taas kiven, seinämaalausten, nahkan, tekstiilien ja paperin ikääntyminen liittyy kemiallisen fysiikan mutta myös biologian prosesseihin. Vastanäiden tietojen jälkeen voi toimenpiteen suorittaa hallitusti mahdollisimman vähäisin riskein. Lisäyksenä sanoisin että ennakoivan konservoinnin päätökset (*preservation management*) edellyttävät samaa tietotaitoa.

Konservointimenettelyjä tarkastellaan luonnontieteen näkökulman kannalta kategorisoiden Margaret Rulen johdannossa sekä A. Elena Charolan sekä Robert J Koestlerin konservoinnin menetelmiä käsittelevässä artikkelissa. Konservointimenettelyt jaetaan yleistäen puhdistukseen, suolojen poistoon (*desalination*), vahvistamiseen sekä tuholaiten ja muun biologisen vaurioitumisuhan toteamiseen ja ehkäisemiseen (*disinfestation*). Materiaalien koskemattomuutta halutaan korostaa kaikissa tilanteissa, mikä tarkoittaa että kajoaminen materiaaliin pidetään minimissä ja poistettavuus turvataan jo ennalta varmentaan.

Kahdeksan seuraavaa kappaletta sisältävät artikkelit materiaaleista kuten paperi (Vincent Daniels), tekstiili (Paul Carside ja Paul Wyeth), nahka (Roy Thomson), kivi (Robert Inkpen ja Eric May), seinämaalaukset (Karin Petersen), metallit (Desmond Barker), muovit (Yvonne Shashoua) sekä lasi ja keramiikka (Hannelore Römich). Artikkelit on laadittu yhtenevään tapaan: alus-

sa materiaali esitellään ja sijoitetaan historialliseen kontekstiin, joissakin yhteyksissä esitellään myös materiaalin valmistus. Kirjoittajat käsittelevät keskeisiä hajoamiseen ja ikääntymiseen liittyviä materiaalin kemiallisia, fysikaalisia ja biologisia prosesseja. Kaksi viimeistä kappaletta käsittelevät vedenalaisen aineiston arkeologisiin kaivauksiin liittyvien materiaalien kuten vettyneen puumateriaalin konservointia (Mark Jones ja Rod Eaton) sekä meriarkeologiaan liittyvän ennakkoinnin *in-situ* -näkökulmaa (David Gregory ja Henning Matthiesen). Artikkelien kuvaamia kohteita ovat muun muassa ”The Mary Rose” -laivan nosto tai sen säilyttäminen sekä Nelsonin ”HMS Victory” -laivan purjeen käsittelyt ja säilyttämiseen tähtäävät toimet.

Analyttis-tekninen julkaisu on laadukas niin analyttisten menetelmien käsitteilyssä kuin monitahoisen arvokeskustelun kannalta. Eri alojen konservaattorin profession liittyvien havaintojen takia teos on hyvin olennainen julkaisu konservointialalla toimiville. Ajankohtainen tieto muun muassa rapautumisen ja hajoamisen mekanismien ymmärtämisen alueelta on harvinaista aineistoa painetussa muodossa. Monialaista tutkimusta tehdään varsin paljon, mutta julkaisukynnys monia materiaaleja samojen kansien sisässä käsittelevissä julkaisuissa on korkealla. Julkaisun lopussa on erinomainen hakusanaluettelo.

¹ www.sciencedirect.com, 17.5.2007.

Päivi Kyllönen-Kunnas on taidekonservaattori, AMK, FM, joka kirjoittaa mm. konservointialan artikkeleja.

VÄRIKÄS VALLANKUMOUS

Tuija Mikkonen

Huokuna, Tiina: *Vallankumous kotona! Arkielämän visuaalinen murros 1960-luvun lopussa ja 1970-luvun alussa*. Helsinki: Yliopistopaino, 2006.

Tiina Huokuna on tarttunut talous- ja sosiaalishistorian väitöskirjassaan värikkääseen 60-70-lukuun analysoimalla arjen käyttöesineistöä ja rakentamalla sen pohjalta kuvaa arkielämän ja yhteiskunnan muutoksesta.

MUUTOSTEN AIKA

Tutkimusajankohdaksi Huokuna on valinnut 1960-luvun lopun ja 70-luvun alun taustalla oma lapsuutensa 1960-luvulla. Huokunan mukaan 60-luku on liaksi leimattu opiskelija- ja kulttuuriradikalismien ja 70-luku taistolaisen opiskelijaliikkeen ajaksi. Tätä yksipuolista kuvaa suomalaisesta yhteiskunnasta hän haluaa laajentaa tutkimalla arjen muutoksia. Asetelmasta muotoutuu-kin Huokunan keskeinen tutkimuskysymys: voisiko vuosikymmenen vaihdetta kutsua myös arkielämän radikalismien ajaksi, jolloin arki muuttui sekä toisen näköiseksi että sisällöltään toisenlaiseksi? Mikä on arkipäiväisten esineiden osuus tuossa muutoksessa?

Huokunan käsitys yhteiskunnallisesta keskustelusta on nähdäkseni hieman suppea. Opiskelija-aktivismi keskittyi Helsinkiin ja muihin suurimpiin yliopistopaikkakuntiin, mutta mitä tapahtui samaan aikaan muualla Suomessa ja mistä siellä puhuttiin? Huokuna toteaa, että tuolloin tapahtui